

รายงานการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

แผนงานบูรณาการ การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด มาตรา 37

แผนงานบูรณาการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 เล่มที่ (2) หน้า 1- หน้า 45)

1. วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างการป้องกันยาเสพติดให้กลุ่มเป้าหมายารู้เท่าทัน และไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ทั้งในมิติการใช้/เสพ และค้ายาเสพติด และการดำเนินสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ ดำเนินการปราบปรามเครือข่ายค้ายาเสพติดและขยายผลไปสู่การจับกุม ยึด อาศัยทรัพย์สิน เร่งรัด ผลักดันให้เกิดความรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยมีระบบการบริหารจัดการผู้เสพยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เชื่อมต่อขยายไปจนถึงการติดตาม ช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้กับผู้เสพที่เข้ารับการบำบัดรักษาอย่างครบวงจร เพื่อผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกลับมาใช้ชีวิตโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม

2. โครงสร้างงบประมาณ แนวทางการดำเนินการ และการวัดผลสัมฤทธิ์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 งบประมาณภายใต้ “แผนงานบูรณาการป้องกัน ปรามปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด” ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อเป็น “แผนงานบูรณาการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด” ได้รับการจัดสรร จำนวน 5,462.3368 ล้านบาท เป็นการร่วมบูรณาการระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวม 8 กระทรวง 27 หน่วยงาน และ 2 ส่วนราชการ ไม่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย ภายใต้ 4 แนวทางการดำเนินงาน ได้แก่

เป้าหมาย	แนวทางการดำเนินงาน	งบประมาณ (ลบ)
1. ประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย รู้เท่าทันยาเสพติดและมีความปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด	แนวทางที่ 1.1 การป้องกันยาเสพติดและประชากรในพื้นที่เป้าหมาย	1,648.4340
2. เครือข่ายการค้ายาเสพติด รายสำคัญถูกดำเนินการ ตามกระบวนการทางกฎหมาย	แนวทางที่ 2.1 สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์	597.4868
	แนวทางที่ 2.2 สืบสวน ขยายผล ไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	1,710.5937
3. ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษาและ/หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม	แนวทางที่ 3.1 ผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษา ดูแล และส่งต่อความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล	1,505.8223

โดยมีรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณ การดำเนินงาน เป้าหมายและตัวชี้วัดของการดำเนินงาน ภายใต้แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ดังตารางต่อไปนี้

แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ปีงบประมาณ พ.ศ.2569				
เป้าหมาย การ ดำเนินงาน	1. ประชากร ทุกกลุ่มเป้าหมาย รู้เท่าทันยาเสพติดและ มีความปลอดภัย จากยาเสพติด	2. เครือข่ายการค้ายาเสพติดรายสำคัญ ถูกดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย		3. ผู้เสพยาเสพติดได้รับการ บำบัดรักษาและ/หรือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถใช้ ชีวิตได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม
แนวทางการ ดำเนินงาน	1.1 การป้องกัน ยาเสพติดและประชากร ในพื้นที่เป้าหมาย	2.1 สกัดกั้น ยาเสพติด สารตั้งต้น และ เคมีภัณฑ์	2.2 สืบสวน ขยายผล ไปสู่การจับกุม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด	3.1 ผู้เสพยาเสพติดได้รับการ บำบัดรักษา ดูแล และส่งต่อ ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา ของแต่ละบุคคล
ตัวชี้วัดการ ดำเนินงาน	1. ร้อยละ 80 ของกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ 2. ร้อยละ 92 ของหมู่บ้าน/ชุมชน เป้าหมายได้รับการ ป้องกันยาเสพติด อย่างครบถ้วน	(1) ร้อยละ 39 ของการสกัดกั้น ยาเสพติดตามแนว ชายแดนเมื่อเทียบกับ ยาเสพติดทั้งหมด ที่ได้รับการจับยึด ทั่วประเทศ	(1) ร้อยละ 6 ของการจับกุมคดี ยาเสพติดเกิดจากการ สืบสวนขยายผล (2) ร้อยละ 10 ของคดี ที่จับกุมต้องเป็น คดีร้ายแรงเกี่ยวกับ ยาเสพติด	(1) ร้อยละ 90 ของผู้เสพ ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ได้รับการพัฒนาพฤตินิสัย (2) ร้อยละ 35 ของผู้ผ่าน กระบวนการบำบัด/ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
งบประมาณ (ลบ.)	1,648.4340	597.4868	1,505.8223	1,710.5937
หน่วยงาน รับผิดชอบ	21 หน่วยงานจาก 9 กระทรวง	7 หน่วยงาน จาก 3 กระทรวง	7 หน่วยงาน จาก 3 กระทรวง	15 หน่วยงาน จาก 4 กระทรวง

ที่มา : เอกสารงบประมาณปี พ.ศ. 2569 ฉบับที่ 3 เล่มที่ 18 (2), น. 11 – 30.

ประมวลและจัดทำโดย : สำนักงบประมาณของรัฐบาล (PBO)

3. บทวิเคราะห์ของ PBO

3.1 ความล้มเหลวของการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจของรัฐมีหน้าที่และอำนาจดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการจัดการแก้ไขโดยพลัน แต่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาได้กลายเป็นงานประจำที่ดำเนินการยาวนานไม่มีวันจบสิ้น ทั้งนี้ ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law) ที่ WJP ใช้เป็นมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ (1) การควบคุมอำนาจของรัฐบาล (2) การปราศจากคอร์รัปชัน (3) การเปิดเผย

ข้อมูลภาครัฐ (4) สิทธิขั้นพื้นฐาน (5) ระเบียบและความมั่นคง (6) การบังคับใช้กฎหมาย (7) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และ (8) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กรณีของไทยพบว่า ปัจจัยที่กระทบต่อดัชนีนิติธรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง มี 2 ประการ ได้แก่ **ประเด็นการบังคับใช้กฎหมาย และการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา** เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าแม้รัฐบาลจะได้ทุ่มเทงบประมาณทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากเพียงใด แต่กลไกภาครัฐที่จะตอบสนองนโยบายในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จได้ คือ หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายและเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา **ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงตรง และยึดถือประโยชน์ของสังคมประเทศชาติส่วนรวมเป็นสำคัญ และตราบไต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยังขาดความเด็ดขาด จริงจัง และต่อเนื่อง** ทั้งยังอาจมีการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากยาเสพติด ถึงแม้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่เข้มแข็งเพียงใดก็ยากที่จะจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สำเร็จเด็ดขาด รัฐบาลจึงต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพัฒนากลไกของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเด็ดขาด โปร่งใส และตรวจสอบได้

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยหลักการของการทำงานแบบบูรณาการนั้น ต้องเป็นวาระสำคัญเร่งด่วนของประเทศชาติ ในการจัดการแก้ไขปัญหามีผลกระทบสังคมและเศรษฐกิจ หรือ เป็นความต้องการยกระดับการพัฒนาของประเทศที่จำต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลายภาคส่วน (Agenda) หรือ เป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาพื้นที่เฉพาะที่มีลักษณะพิเศษ (Area) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมบูรณาการต้องมีเป้าหมายร่วมกันในลักษณะโครงการเฉพาะกิจที่มีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จที่ชัดเจน (ภายในห้วงระยะเวลา 3 - 5 ปี) โดยสามารถวัดผลความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม ถ้าเป็นแผนงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหามิอาจวัดผลจากผลการลดระดับความร้ายแรงของปัญหาลง หรือ ถ้าเป็นแผนงานที่มีวัตถุประสงค์ในเชิงพัฒนาต้องวัดผลจากความก้าวหน้าหรือมูลค่าเพิ่มจากการใช้จ่ายงบประมาณและการดำเนินการ

แผนงานบูรณาการ ป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหอันเกิดจากภัยของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กระหนาบต่อความมั่นคงของชาติ ที่มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 7 ปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา ด้วยงบประมาณเฉลี่ยปีละ 5 - 6 พันล้านบาท/ปี **กระทั่งปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “แผนงานบูรณาการ การป้องกัน ปราบปราม และการแก้ไขปัญหายาเสพติด” ด้วยงบประมาณจำนวน 5,462.3368 ล้านบาท** เป็นการร่วมบูรณาการระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. หน่วยงานเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวม 8 กระทรวง 27 หน่วยงาน และ 2 ส่วนราชการไม่สังกัดฯ แม้ว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมาจะปรากฏผลดังรายงานผลการปฏิบัติงานที่มีการนำเสนอต่อรัฐสภาอยู่เป็นประจำทุกปี **แต่โดยรวมแล้วถือว่ายังคงเป็นปัญหาร้ายแรงระดับชาติที่จะต้องดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการนี้ต่อไปอีกยาวนาน** ดังนี้ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณและการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับหลักการจัดทำงานงบประมาณและการดำเนินงานแบบบูรณาการอย่างแท้จริง จึงควรปรับแผนการดำเนินงานเสียใหม่ ดังนี้

1) จัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุผลสำเร็จของโครงการในระยะยาวให้ชัดเจน

2) จะต้องมีการกำหนดประเด็นสำคัญหรือจุดเน้นของการดำเนินงาน และเป้าหมายการดำเนินงานออกเป็นระยะเพื่อจะวัดผลสัมฤทธิ์ได้ เช่น ในช่วงระยะเวลา 4 ปีแรก มุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดที่มีภาวะทางจิตเวชให้หันตัวออกจากสังคมและนำเข้าสู่ศูนย์บำบัดรักษาให้ครบถ้วนทุกตำบลหมู่บ้าน เพื่อมิให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมกระทำความรุนแรงของผู้เสพเหล่านี้ ควบคู่กับการป้องกันเด็กและเยาวชนผู้เสพติดหน้าใหม่ให้มีระดับลดลงอย่างต่อเนื่องและไม่มีผู้ติดยารายใหม่ ภายใน 4 ปีของการดำเนินงาน เป็นต้น

4. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของ PBO

สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล (PBO) ได้ติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด และการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการ ป้องกัน ปราบปราม และการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จึงมีข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมของกระทรวงยุติธรรมเป็นประเด็นสำคัญ ไว้ดังต่อไปนี้

4.1 การกำหนดเป้าหมายและการวัดผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การกำหนดตัวชี้วัด (KPI) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายเงินในการแก้ไขปัญหายาเสพติดส่วนใหญ่ยังคงวัดจากปริมาณ ผลผลิต หรือกิจกรรม/โครงการ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด ไม่ได้มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ “จากการลดระดับความร้ายแรงของปัญหา” เช่น ร้อยละของจำนวนเครือข่ายค้ายาเสพติดที่ได้จัดทำบัญชีไว้ต้องลดลง หรือ จำนวนผู้เสพยารายใหม่ต้องลดลงจากปีก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละเท่าใด กล่าวคือควรวัดผลจากปัจจัยใด ๆ ก็ได้ที่แสดงให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดลดระดับความรุนแรงลง จำนวนผู้ค้ายาลดลง จำนวนผู้เสพลดลง ซึ่งจะทำให้สามารถประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ชัดเจน และคาดการณ์ได้ว่าสงครามยาเสพติดจะจบลงเมื่อใด

4.2 งบประมาณและทรัพยากรไม่ควรเป็นข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการดำเนินงานแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ในมาตรการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับจำนวนเงินที่สามารถติดตามยึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน ปีละกว่า 10,000 ล้านบาท ผลงานปรากฏชัดเจนว่าสามารถทำได้เกินค่าเป้าหมาย ในขณะที่รัฐใช้งบประมาณเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดไปเพียงประมาณ 7 พันล้านบาท/ปี ถ้าคิดต้นทุนและผลที่ได้รับกลับคืนถือว่ามียกกำไรคุ้มค่ามาก แต่ทว่าเมื่อพิจารณาเช่นนั้นได้ เนื่องจากเงินที่สามารถติดตามยึดทรัพย์มาได้ ต้องแลกมาด้วยความสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ ความเสียหายทางสังคม ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ดังนั้น ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและข้อจำกัดในทางปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนทบทวน และรัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ เพื่อให้สามารถเอาชนะยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด รวดเร็ว และยั่งยืน

4.3 แนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ก็คือการทำให้นุชนุชทุกคนตื่นรู้ถึงประโยชน์และโทษภัยของยาเสพติด และวิธีการเลือกใช้ให้เกิดประโยชน์กับตน หากเป็นเช่นนี้ “ต่อให้ยาเสพติดมีอยู่เกลื่อนเมือง หรือวางกองอยู่ตรงหน้าถ้ามนุษย์ไม่หยิบเข้าปาก หรือนำเสฟเข้าสู่ร่างกายเสียแล้ว ยาเสพติดก็มิอาจทำอันตรายต่อมนุษย์ได้เลย” นี่คือนัยสำคัญที่เป็นอุดมคติในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้ผลอย่างยั่งยืน และไม่พินาศกลับมาเป็นมารร้ายทำลายสังคมมนุษย์ได้อีกเลย ทว่าที่ผ่านมาประเทศไทยมุ่งใช้วิธีปราบปรามกลุ่มผู้ค้ายาทั้งรายใหญ่ รายเล็ก รายน้อย รายย่อย จนได้ผลเป็นที่ประจักษ์มาแล้วในครั้งหนึ่ง แต่ในที่สุดยาเสพติดก็กลับมาเป็นปัญหาทำลายสังคมไทยดังเดิม จึงเป็นบทพิสูจน์แล้วว่าวิธีการดังกล่าวได้ผลเพียงในระยะสั้น ๆ เท่านั้น

ดังนั้น การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างจริงจังและยั่งยืน ก็คือ การพัฒนาคน ด้วยกระบวนการศึกษา และการพัฒนาสังคม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อสร้างการตื่นรู้ให้กับคนไทยทุกคน เข้าใจโทษ และประโยชน์ของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ และสามารถเลือกใช้อย่างเหมาะสมที่เป็นประโยชน์ต่อตน ให้ได้รับคุณค่าประโยชน์สูงสุด โดยไม่ปล่อยให้ยาเสพติดมีอำนาจอยู่เหนือตน จนตกเป็นทาสของมันอีกต่อไป

4.4 สถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งคืออาวุธที่ต่อสู้กับยาเสพติดอย่างได้ผล การแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องกลับไปหาต้นเหตุจากพยาธิสภาพของสังคมนั้น ๆ ว่ามีปัญหาอย่างไร จึงทำให้คนเข้าหายาเสพติดเป็นที่พึ่ง ทั้งนี้ จากการศึกษา วิจัย ของนักวิชาการส่วนใหญ่ต่างยอมรับว่า สถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้เสฟ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา - มารดา-บุตร มีปัญหา หรือครอบครัวที่มีปัญหาเศรษฐกิจด้านความเป็นอยู่ รายได้ การเงินและหนี้สิน ได้ทำให้เด็กและเยาวชนรู้สึกขาดความอบอุ่นและครอบครัวมิใช่ที่พึ่งอันปลอดภัยสำหรับพวกเขา อันมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะผลักดันให้เด็กเยาวชนและคนหนุ่มสาวต้องออกจากบ้าน และเบนเข็มชีวิตเข้าสู่วงจรของยาเสพติด ในขณะที่ครอบครัวที่มีความบริบูรณ์ทั้งในเรื่องความรัก ความสัมพันธ์ เรื่องที่อยู่อาศัย รายได้ และการศึกษา มักจะส่งผลให้เด็กเยาวชนเติบโตมาอย่างมีคุณภาพ และยากต่อการเบี่ยงเบนไปสู่ยาเสพติด

ด้วยเหตุนี้ ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว จึงเป็นรากฐานและเกราะป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน การป้องกันปัญหายาเสพติดที่ดีที่สุด ก็คือ การส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เป็นเสาหลักของชีวิตมนุษย์ทุก ๆ คน และหน่วยงานที่ควรจะมีบทบาทในเรื่องนี้มากที่สุด คือ “กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ที่จะต้องเข้ามาเป็นเสาหลักร่วมบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้สถาบันครอบครัวเป็นที่ให้กำเนิด อบรม บ่มเพาะ เด็กและเยาวชนให้เป็นประชากรที่ดี มีคุณภาพของประเทศชาติ โดยการส่งเสริมความเข้มแข็งทางครอบครัวใน 3 มิติ อันประกอบด้วย

- (1) ความรักความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว (จิตใจ)
- (2) ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ และรายได้ของครอบครัว (เศรษฐกิจ)
- (3) คุณภาพการศึกษาของบุตร (พัฒนาคน สร้างโอกาสของชีวิต)

นอกจากนี้ สิ่งที่น่ากังวลยิ่ง คือ โครงสร้างประชากรของไทยที่ปัจจุบันอัตราการเกิดต่ำกว่าอัตราทดแทน จากข้อมูลการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า จำนวนเด็กเกิดใหม่ของไทยในปี 2567 มีจำนวนไม่ถึงห้าแสนคน ต่ำสุดในรอบ 75 ปี สมมติว่าถ้าเด็กเหล่านี้ส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 20 ตกเป็นเหยื่อและกลายเป็นทาสยาเสพติดเสียแล้ว ความหวังและอนาคตของชาติย่อมมีความสุมเสี่ยงยิ่ง ในขณะที่เดียวกันสาเหตุสำคัญที่ครอบครัวไทยสมัยใหม่ไม่นิยมมีบุตร นอกจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันสูงแล้ว ความไม่มั่นใจในเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดก็เป็นปัจจัยหนึ่งด้วยเช่นกัน ในขณะที่ครอบครัวที่ให้กำเนิดบุตรส่วนใหญ่ก็อยู่ในสภาพอ่อนแอ มีฐานะทางการเงิน อาชีพการงานไม่ค่อยจะดีนัก เด็กและเยาวชนเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อันตรายต่อการตกเป็นทาสยาเสพติด

ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลจะมุ่งเน้นการปราบปรามกับกลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ค้ายา และเครือข่ายค้ายา รวมถึงการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้ แต่ต้องมองไปสู่อนาคตที่ยาวไกลโดยการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กที่เกิดใหม่ทุกคน **“ด้วยสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง”** มีความพร้อมที่จะให้กำเนิดบุตร สามารถเลี้ยงดู อบรม กล่อมเกล่า ให้เขาเหล่านั้นเป็นคนดีมีคุณภาพ และรู้จักการใช้ประโยชน์ของยาเสพติดไม่ให้เป็นพิษภัยทำลายสังคม ดังนี้ คณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องให้ **“กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์”** เข้ามาเป็นแกนหลักในการสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ควบคู่ไปกับมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด จริงจัง และต่อเนื่อง

4.5 แนวคิดผู้เสพ คือ ผู้ป่วยอาจต้องทบทวนให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัญหา ความท้าทายอย่างที่สุดของการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ประชญาแนวคิดที่ว่าผู้เสพคือผู้ป่วย ซึ่งถือเป็นแนวคิดก้าวหน้าเพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนผู้หลงผิดได้กลับตัวกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยไม่เสื่อมเสียประวัติต่อการดำรงชีวิตโดยปกติในสังคม ทว่า อีกด้านของแนวคิดดังกล่าว คือ อุปสรรคสำคัญของการแก้ไขปัญหายาเสพติด **เสมือนว่ารัฐเปิดโอกาสให้เกิดตลาดสำหรับผู้ซื้อหายาเสพติดในทางอ้อม** ทั้งนี้ ที่ผ่านมามองประจักษ์แล้วว่า การบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนหรือผู้ที่ติดยาเสพติดยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งเด็กและเยาวชนเหล่านั้นยังมีส่วนสำคัญที่จะชักชวนเพื่อน ๆ ให้ทดลองเสพยาและพากันติดยาระบาดไปทั่ว นานเข้าจะพัฒนาการเป็นผู้ค้ารายย่อย และรายใหญ่ตามลำดับ ดังนี้ การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องทบทวนแนวคิดดังกล่าว แม้ว่าตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มิให้ถือว่าผู้เสพเป็นผู้กระทำความผิด แต่รัฐต้องมีมาตรการหรือแนวทางในการแยกเด็กเยาวชนและผู้ติดยาเหล่านั้นออกจากสังคมชั่วคราวเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาและพัฒนาการเรียนรู้ในสถานทีนอกเรือนจำ โดยไม่ทำประวัติอาชญากรรม และตราบท่าที่ยังไม่หายขาดจะปล่อยตัวคืนสู่สังคมมิได้ เพราะนั่นเท่ากับว่าเป็นการปล่อยพาหะที่จะแพร่กระจายทัศนคติและความคิด ทำให้เด็กและเยาวชนพากันหลงผิดติดยาโดยไม่มีวันจบสิ้น

PARLIAMENTARY BUDGET OFFICE

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา (สปร.)

สำนักงานงบประมาณของรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
www.parliament.go.th/pbo
โทรศัพท์ 0 2242 5900 ต่อ 7420

PBO วิเคราะห์งบประมาณอย่างมืออาชีพ เป็นกลาง และสร้างสรรค์